फञ्जि(ञ्जी) स्त्री भनृज–इन् पृषो० वा ङीप् । भार्ग्याम् (वामनहाटि) राजनि० ।

फट पुंस्त्री० स्फुट–विकाशे अच् पृषो० । १सर्पाणां फणायाम् अमरः स्त्रियां टाप् । सा च २दन्ते मेदि० ३कितवे पु० हेमच० ।

फट् अव्य० स्फुट–क्विप् पृषो० । १योगे तन्त्रोक्ते २अस्त्रनामके मन्त्रभेदे च । ३अनुकरणशब्दे तस्य नम आदिवद् द्रव्य· विशेषस्य त्यागार्थताऽपि । शान्तिकुम्भचालने, अर्घ्यपात्र· चालने, अर्घ्यजलेन पूजोपकरणाभ्युक्षणे, अन्तरीक्ष· गविघ्नोत्सारणाय विकिरक्षेपणे, गन्धपुष्पाभ्यां करशोधने, अघमर्षणे पापपुरुषताडने, कराङ्गन्यासे, नैवेद्यप्रोक्षणे, होमाग्नेः क्रव्यादांशत्यागे, होमाग्न्यावाहने, तदग्नि· प्रोक्षणादौ च इत्यादिषु कर्मसु अस्य प्रयोगः नाना· तन्त्रेषु दर्शितः । [ख्यातायां झिल्लिकायां शब्दच० ।

फडिङ्गा स्त्री फडिति इङ्गते इङ्ग-अच् । (फड़िङ)

फण अनायासेनोत्पत्तौ भ्वा०पर० सक० सेट् फणति अफा· णीत्-अफणीत् पफाण । फणा० फेणतुः पफणतुः ।

फण गतौ भ्वा०पर०सक० सेट् । फणति अफाणीत् अफणीत् मित् वा घटादि० । णिचि फाणयति फणयति फणादि० ।

फण पुंस्त्री० फण–अच् । दर्व्याकारे सङ्कोचविकाशवति सर्प· मस्तके अमरः ।

फण(णा)कर पु०फणः(णा) कर इव यस्य । सर्पे शब्दरत्ना० ।

फणादि न० “फणाञ्च सप्तानाम्” पा० किति लिटि सेटि थलि च परे एत्त्वाभ्यासलोपनिमित्ते धातुसप्तके तच्च धातुपाठे उक्तं यथा “फण राज भ्राज भ्राश भ्लाश स्यम स्वन” सि०कौ० भ्वादौ दृश्यः ।

फण(णा)धर पुंस्त्री० फणं(णां) धरति धृ–अच् । सर्पे शब्दरत्ना० । स्त्रियां जातित्वात् ङीष् । फण(णा)भृदा· दयोऽप्यत्र ।

फणाभर पुंस्त्री० फणां बिभर्त्ति भृ–अच् । सर्पे हारा० स्त्रियां जातित्वात् ङीष् । [युक्तः ।

फणिकार पु० देशभेदे स च देशः वृ०सं० १४अ० दक्षिणस्या-

फणिकेसर पु० फणिनामकः केसरः । नागकेसरे राजनि० ।

फणिखेल पुंस्त्री० फणिना खेलति खेल–अच् । (भारुइ) खगे त्रिका० स्त्रियां ङीष् ।

फणिचक्र न० फणाकारं चक्रम् । विवाहादौ शुभाशुभ· सूचकनाडीकूटज्ञापनार्थे चक्रभेदे उपयमशब्दे १२५४ पृ० दृश्यम् ।

फणिजा स्त्री फणीव जायते जन–ड । (फणिमनसा) वृक्षे नैघण्टुप्र० । [शतावर्य्याम् २महासमङ्गायाञ्च राजनि० ।

फणिजिह्वा स्त्री फणिजिह्वा आकारोऽस्त्यस्य अच् । १मह्रा

फणिज्झक पु० फणिनमुज्झति ण्वुल् पृषो० । १तुलसीभेदे २जम्बीरसामान्ये च अमरः ।

फणितल्पग पु० फणिरूपे तल्पे गच्छति तिष्ठति गम–ड । शेषशायिनि विष्णौ शब्दार्थकल्प० ।

फणिन् पु० फणा अस्त्यस्य इनि । दर्वीकरे सर्पभेदे अमरः । अहिशब्दे ५८१ पृ० तद्भेदाः दृश्याः । २सर्पिणीनामकौ· षधौ स्त्री राजनि० । ३शेषावतारे पतञ्जलिमुनौ पु० स च पाणिनीयभाष्यकारकः योगसूत्रकारकश्च तयोर्भेद ऐक्यं वा

फणिप्रिय पु० फणिनां प्राणप्रदत्वात् प्रियः । वायौ शब्दर० सर्पाणां वायुभक्षकत्वेन वायोस्तत्प्रियत्वम् ।

फणिफेन न०फणिनां फेन इव । (आफिङ)अहिफेने रत्नमा०

फणिभुज् पु० फणिनं भुङ्क्ते भुज–क्विप् । पन्नगाशने गरुडे

फणिमुख न०फणिन इव मुखमस्य । स्तेयसाधनोपयोगिनि क्षत्रिकाक्षेपणार्थे यन्त्रभेदे दशकुमा० ।

फणिवल्ली स्त्री फणिसदृशी दीर्घा, फणिलोकस्था वा वल्ली । नागवल्ल्याम् (पानलता) फणिलतादयोऽप्यत्र हेमच० ।

फणिहन्त्री स्त्री फणिनं हन्ति हन–तृच् ङीप् । गन्धना· कुल्याम् राजनि० । [दुरालभायां राजनि० ।

फणिहृत् स्त्री फणिनं हरति अपसारयति हृ–क्विप् । क्षु·

फणीन्द्र पु० ६त० । सर्पेश्वरे अनन्ते २वासुकौ च ।

फणीश्वर पु० ६त० । १अनन्ते २वासुकौ शब्दरत्ना० ।

फणीश्वरचक्र न० नक्षत्रभेदे शनिस्थित्या सप्तद्वीपस्य शुभा· शुभसूचके चक्रभेदे चक्रशब्दे २८२० दृश्यम् ।

फण्ड पु० फण-गतौ ड तस्य नेत्त्वम् । जठरे उणादिकोषः ।

फत्कारिन् पु० फदित्यव्यक्तं करोति कृ–णिनि । खगमात्रे शब्दच० ।

फर न० फल+अच् लस्य रः । फलके भरतः ।

फरुवक न० पूगपात्रे हारा० । [शफरी फर्फरायते” उद्भटः ।

फर्फर त्रि० स्फुर-अच् पृषो० । अत्यन्तचले “गण्डूषजलमात्रेण

फर्फरीक न० स्फुर–ईकन् “फर्फरीकादयश्च” उणा० नि० । १नवपल्लवे उज्ज्वल० । २चपेटे पु० ३मृदुत्वे न० मेदि० । ४पादुकायां स्त्री संक्षिप्तसारः ।

फर्व गतौ भ्वा०पर०सक० सेट् । फर्वति अफर्वीत् पफर्व । “प्रफर्व्यं च पीवरी” यजु० १२।७१ वेददी० “फर्वतिः पूर· णार्थः” ऋ० १०।१०६।२ भा० दृश्यम् ।